

Praksisudvikling – med forskningscirkler som metode

Da vi oplever stor nysgerrighed og interesse for forskningscirkler, har vi valgt, at dette nummers anmeldelse skal præsentere udvalgte ressourcer om forskningscirkler – materiale der kan være relevant for læsere, der ønsker at stifte bekendtskab med metoden for første gang, og for læsere der har arbejdet med eller arbejder med metoden og ønsker mere indsigt i denne og inspiration til videreudvikling

Tekst //

Rie Thomsen: Lektor på Institut for uddannelse og pædagogik, Aarhus Universitet. Underviser på masteruddannelsen i vejledning.

Randi Boelskifte Skovhus: Lektor på VIA, underviser på Diplomuddannelsen i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning, og ph.d. studerende på Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

Rita Buhl: Lektor på VIA, underviser på Diplomuddannelsen i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning.

Forskningscirkler er en metode til praksisudvikling og er en anden form for kompetence- og praksisudvikling end kursusformen, som er velkendt for de fleste. Forskere og praktikere, eksempelvis vejledere, arbejder sammen om at undersøge og få en dybere forståelse af problematikker, som praktikere har identificeret som centrale. Forskeren fra universitet eller professionshøjskole er forskningscirkelleder.

Formålet med forskningscirkler er at medvirke til at udvikle praksis. Dette sker blandt andet ved, at praktikere i samarbejde med forskere opsøger viden om det problem, som praktikerne har formuleret inden for en given fælles ramme. I denne proces er det et formål, at der sker en gensidig påvirkning mellem praktikere og forskere, så parterne kan blive klogere på og ændre deres opfattelse af problemet (Persson, 2009, pp. 7–10).

Det er i samspillet mellem de deltagende parter og deres praktiske erfaringer og teoretisk viden, at der udvikles ny viden, ny forståelse og nye tilgange til de problemstillinger, der er fokus på.

Professor Sven Persson fra Malmö Högskola har udviklet metoden i Sverige. Forskningscirkler har rødder i studiekredse, aktionsforskning og læringscirkler. Siden 2006 har forskningscirkler f.eks. været en central metode i indsatsen for skoleudvikling i Sverige (Persson, 2009, p. 3).

Udviklingsprojekter

Forskningscirkler er forholdsvis ny i Danmark, men dette til trods har flere udviklingsprojekter omkring vejledning i Danmark anvendt metoden til at understøtte praksisudvikling og videnskabelse.

-

Udsyn i Udskolingen (2015-2016) - Et forsøgs- og udviklingsprojekt i folkeskolens overbygning med

fokus på udfordringer ift. unges valg af ungdomsuddannelse, undervisning i "Uddannelse og job" og udvikling af kollektiv vejledning (Danmarks Lærerforening & Kommunernes Landsforening, 2015).

- Udviklingsprojekt om kollektiv vejledning (2015-2016) – Et udviklingsprojekter med fokus på, at UU udvikler den kollektive vejledning og gruppevejledning (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, 2015). Projektet arbejder med forskningscirkelinspirerede læringscirkler.

- Unge på Tværs (2013-2014) – hvor professionelle aktører udviklede metoder og implementerede dem som god praksis for unges overgange til en erhvervsuddannelse ("Unge på tværs," 2014). 2 af de 11 projekter arbejdede med forskningscirkler som metode, nemlig projekter ledet af henholdsvis UU Vejle og UU Center Syd

- Preventing dropout (2011-2014) – hvor målet med projektet var at etablere et samarbejde mellem ungdomsuddannelser, vejledere og forskere i Sverige og Danmark med fokus på at udvikle metoder og materialer til bedre fastholdelse ("Preventing dropout & VOFF - Videnscenter om fastholdelse," 2014).

- UddX (2012-2015) - med fokus på at udfordre og nytænke den måde som uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden tænker og udvikler uddannelse på ("Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium, UDDX," 2014). Projektet arbejdede med forskningscirkelinspirerede processer.

Ressourcer - litteratur

Sven Persson har som nævnt været primus motor i udvikling af og arbejde med forskningscirkler i Sverige. Han har skrevet en let tilgængelig metodebog 'Forskningscirkler – en vägledning'. Denne præsenterer formål med forskningscirkler, hvad en forskningscirkler er eller kan være og hvordan metoden kan bidrage til praksisudvikling. Bogen præsenterer også forskellige varianter af forskningscirkler. Persson fremhæver, at tydelige organisatoriske rammer er forudsætninger for, at forskningscirkler lykkes, og i bogen beskriver han kort en række vigtige organisatoriske rammer og hvordan de første møder i forskningscirklen kan gribes an (Persson, 2009).

Artiklen 'Forskningscirkler – en vejledning' (Persson, 2010) er langt hen ad vejen en oversættelse af Perssons metodebog (Persson, 2009), så for dem, der foretrækker at læse dansk frem for svensk, kan artiklen være at foretrække.

Folderen 'Forskningscirkler - Introduktion til metoden og gode råd' (Hecksher, Thomsen, & Helle Merete, 2014) præsenterer fire gode råd til praktikere, som deltager i forskningscirkler, og fem gode råd til forskningscirkelledere. Rådene udfoldes og bidrager både til større indsigt i, hvordan arbejde med forskningscirkler kan udfolde sig og til en større forståelse af forhold, der har betydning for proces og udbytte af at deltage i forskningscirkler, hvad enten det er som praktiker eller som cirkelleder.

Midtvejsevalueringen af projektet Preventing Dropout præsenterer forskellige aspekter af forskningscirkelmetodens styrker og svagheder. Som fordele ved metoden nævnes eksempelvis, at forskningscirklerne både har 'kunnet rumme ambitioner om på lang sigt at opnå bestemte effekter, og et ønske om allerede i nuet at få glæde af at deltage i cirklen' og at cirklerne var kendetegnet ved, at de 'både giver plads til praksisnære erfaringer og teoretiske abstraktioner' (NIRAS, 2013, p. 32). Som ulemper ved metoden nævnes eksempelvis, at det er en tidskrævende metode, og at det 'tager lang tid før resultaterne materialiserer sig' (NIRAS, 2013, p. 35). Evalueringen kommer også omkring dilemmaer og perspektiver på forskningscirkler som metode.

'Hvad er forskningscirkler, og hvordan arbejder vi med dem?' er en kort introduktion til arbejdet med forskningscirkler. Her gives bl.a. konkrete eksempler fra projektet Unge på Tværs. Dels et eksempel på retningslinjer for forskningscirklernes arbejde som blev til på baggrund af indledende drøftelser i konkrete forskningscirkler af 'hvem er vi i cirklerne, hvad forventer vi og hvordan skal vi arbejde sammen?' Og dels eksempler på problemformuleringer udarbejdet af deltagere i forskningscirklerne og som dannede grundlag for deres arbejde i projektet (Buhl & Skovhus, 2014, pp. 10–11).

Bim Riddersporre beskriver i 'Från normativ till nyfiken – om kunskapsutveckling i en forskningscirkel' (Riddersporre et al., 2011) sine erfaringer som forskningscirkelleder. Hvordan de arbejdede i forskningscirklen, hvilke udfordringer hun mødte som cirkelleder, de overvejelser hun gjorde sig i forbindelse med valg af teori, som kan inspirere forskningscirkelns arbejde og hvordan et skifte i måden at stille spørgsmål på fik afgørende betydning for den kundskabsudvikling, der skete i gruppen (Riddersporre et al., 2011).

YouTube-klip

Der findes også korte YouTube-klip om forskningscirkler.

Den svenske Skolvarlden's film beskriver, hvad forskningscirkler kan være, hvad man kan få ud af at deltage, hvordan deltagerne arbejder systematisk med analyser af praksis og overvejelser over hvordan erfaringer fra arbejdet kan spredes (Skolvarlden, 2014).

Filmen 'Research Circles - a method for developing guidance practices' beskriver, hvordan arbejde med forskningscirkler som metode i projektet Preventing Dropout har bidraget til øget forståelse af, hvordan vejledning kan bidrage til at hjælpe unge, der er i risiko for at droppe ud af skolen (Preventing Dropout, 2013).

Forskning i forskningscirkler

Forfatterne til nærværende anmeldelse er og har været involveret i flere forskningscirkler. Vi oplever, at det er en inspirerende og energigivende metode med mange potentialer. Det er også en metode, der på mange måder er anderledes at arbejde med end de metoder, der er velkendte for professionelle i forskellige sammenhænge – dvs. både forskningscirkeldeltagere og -ledere.

Forskningscirkler skaber et anderledes lærings- og udviklingsrum, hvor det praktiske problem bliver styrende for, hvad der teoretisk giver mening at beskæftige sig med på cirklemøderne. Der er tale om udforskning af praksis i et særligt 'nysgerrigt' fællesskab.

Persson fremhæver, at selve det at arbejde med forskningscirkler kun i begrænset omfang har været genstand for forskning (Persson, 2010, p. 4). Der er således en lang række forhold omkring forskningscirkelarbejde, der er relevante at undersøge nærmere. Vi arbejder i øjeblikket med en artikel om forskningscirkellederens rolle i det særlige læringsrum, som forskningscirkler udgør. Andre ting, der kunne udforskes, er deltagernes læring og metodens praksisforandrende potentiale.

Referencer

Buhl, R., & Skovhus, R. B. (2014). Hvad er forskningscirkler, og hvordan arbejder vi med dem? (pp. 1–14). Aarhus: VIA University College. Retrieved from <https://www.ucviden.dk/portal->

via/files/27945415/Hvad_er_forskningscirkler_Og_hvordan_arbejder_vi_med_dem_Rita_Buhl_og_Randi_Skovhus_Februar_2014.pdf

Danmarks Lærerforening, & Kommunernes Landsforening. (2015). Projekt "Udsyn i Udskolingen."

Retrieved August 4, 2015, from

http://view.contextualyield.com/scjs/tb/ctxjs/index.php?kw2=www.swiflet.com&affid=1145&subaff_id=888888000000000000&intformat=roll&nextpage=http%3A%2F%2Fwww.swiflet.com%2Fvia%2Fgjh%2F7%2F4%2F%23&ch=10742&sbrand=name&folder=v8.8.16&typrd=ootd&cu=39626&country=WW&original_country=DK&uuid=16754032215103501435133116

Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium, UDDX. (2014). Retrieved August 4, 2015, from

<http://uddannelseslaboratoriet.dk/>

Hecksher, K., Thomsen, R., & Helle Merete, N. (2014). Forskningscirkler. En introduktion til metoden og gode råd. Preventing Dropout.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. (2015). Projekter til udvikling af den kollektive vejledning er åbne for søgning. Retrieved August 4, 2015, from

http://view.contextualyield.com/scjs/tb/ctxjs/index.php?kw2=www.swiflet.com&affid=1145&subaff_id=888888000000000000&intformat=roll&nextpage=http%3A%2F%2Fwww.swiflet.com%2Fvia%2Fgjh%2F7%2F4%2F%23&ch=10742&sbrand=name&folder=v8.8.16&typrd=ootd&cu=39626&country=WW&original_country=DK&uuid=16754032215103501435133116

NIRAS. (2013). Midtvejsevaluering af projekt preventing dropout. Retrieved from

http://www.voff.dk/PDF-FILER/Midtvejsevaluering_Preventing%20Dropout_endelig%20version.pdf

Persson, S. (2009). Forskningscirklar - en vägledning. Resurscentrum för mångfaldens skola.

Retrieved from

<http://www.eslov.se/download/18.3c709a8a13526f8f516800011394/Forskarcirklar.pdf>

Persson, S. (2010). Forskningscirkler - en vejledning. Gjallerhorn, (12), 4-16.

Preventing Dropout. (2013). Research Circles - a method for developing guidance practices. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=tfOJQkc3Wg>

Preventing dropout & VOFF - Videnscenter om fastholdelse. (2014). Retrieved August 4, 2015, from

http://view.contextualyield.com/scjs/tb/ctxjs/index.php?kw2=www.swiflet.com&affid=1145&subaff_id=888888000000000000&intformat=roll&nextpage=http%3A%2F%2Fwww.swiflet.com%2Fvia%2Fgjh%2F7%2F4%2F%23&ch=10742&sbrand=name&folder=v8.8.16&typrd=ootd&cu=39626&country=WW&original_country=DK&uuid=16754032215103501435133116

Riddersporre, B., Hagman, K. B., Bjärum, M., Hjelm, M. D., Jacobsson, E., Moberg, B., & Oxelgren, L.

(2011). Från normativ till nyfiken - om kunskapsutveckling i en forskningscirkel (Rapport i forskningscirklen). Malmö: FoU Malmö-utbildning.

Skolvarlden. (2014). Så funkar en forskningscirkel. Retrieved from

<https://www.youtube.com/watch?v=Oz6HST1D00I>